

Tiesos Draugas Ekstra Nr. 79 LEBBS naujienos 2015 m. sausis

*„Jei laikysitės mano mokslo, jūs iš tikro būsite mano mokiniai;
jūs pažinsite tiesą ir tiesa padarys jus laisvus.“ Jn 8,31-32*

*Tiesos Draugas Ekstra yra Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių
sąjungos leidinys, platinamas elektroniniu paštu, skirtas apžvelgti mūsų
bendrijos įvykius, naujienas, spausdinti aktualius straipsnius.*

Šiame numeryje:

*Ką rašė „Tiesos draugas“ prieš daugelį metų
Mūsų tikėjimo istorijos eskizai. Bažnyčia VI amžiuje
EBF maldos kalendorius*

Ką rašė „Tiesos draugas“ prieš daugelį metų

Aidas

Kas yra aidas? Į šį klausimą sunku duoti tikrą atsakymą. Kaip įvairūs daiktai, šviesos bangų metami, atsispindi veidrodyje, taip oro bangų nešami garsai atskamba miškuose, kalnuose, tuščiose patalpose. Vietomis girdimas tikrai vienkartinis aidas, bet yra ir tokių vietų, kur oro bangos stebėtinai jautrios ir išstartas žodis arba garsas atsikartoja daugelį kartų. Prie Koblenco miesto Vokietijoje yra garsioji vokiečių liaudies dainose apdainuotoji Lorelei uola ant Reino kranto. Čia trumpas šūkis atsikartoja 17 kartų. Vienos senos Milano pilies kieme šūvio aidas atsikartoja 54 kartus...

Kaip įvairūs garsai, oro bangų nešami, nuaidi per miškus ir kalnus, taip nuaidi ir visi mūsų ištartieji žodžiai, visi mūsų veiksmai. „Kaip šaukia, taip atsiliepia“, - sako pažįstama patarlė. Gerieji žodžiai ir veiksmai lyg gražus aidas skamba mūsų artimųjų širdyse, mūsų mažutėlių nekaltose sielose, žadindami juose gerus jausmus, kilnias idėjas. Bet koks bausis yra blogų žodžių ir veiksmai aidas! Ypač jautrios yra kūdikių sielos. Kartą tartas geras ar blogas žodis jose aidi per visą gyvenimą, o per juos kartojamas ateinančioms kartoms...

„Tiesos draugas“ 1934 /1 ✓

Mieli TDE skaitytojai,

*Pristatome septintąjį pastoriaus Alberto Latužio straipsnį iš krikščionybės istorijos serijos.
Gero skaitymo!*

Krikščionybė VI amžiuje

Šeštuoju amžiumi prasideda Viduramžių istorija. Istorikų susitarta **476 metus**, kai žlugo Romos imperija, laikyti Senovės istorijos pabaiga.

Subyrėjus Romos imperijai, keturi rytiniai Bažnyčios patriarchatai atsідūrė Bizantijos teritorijoje, ir tik Romos patriarchatas liko buvusios Romos imperijos vakarinėje dalyje. Čia iškilusi stipri frankų valstybė, prieš kurią

drebėjo visos mažos karalystės, paėmė Romos patriarchą savo globon.

Tokiu būdu nuo VI amžiaus Romos patriarchatas buvo atskirtas nuo likusių keturių rytinių. Formaliai tai nebuvo Bažnyčios skilimas, bet atsirado aplinkybės savarankiškai abiejų Bažnyčios dalių raidai. Dėl to vėliau atsirado atskiros ortodoksų (stačiatikių) ir Romos katalikų bažnyčios.

Kalbant apie Bažnyčią Rytuose, galima sakyti, kad pradėdant VI amžiumi ji lyg užsikonservavo ir vėlesnių laikų permainos joje nėra žymios. Toldama nuo ankstyvosios krikščionybės principų, ji tarsi sustojo.

Vakaruose padėtis buvo kitokia. Vis labiau stiprėjo Romos vyskupo – popiežiaus įtaka, o kiekvienas popiežius savo valdymo metu stengėsi kaip nors pasižymėti ir dar labiau įsitvirtinti. Daugelis naujovių dažniausiai reiškė dar didesnę atsitraukimą nuo Naujojo Testamento mokymo ir evangeliško paprastumo.

Mes žinome Kristaus palyginimą apie karalaičio vestuvių pokylį. Kviestieji svečiai atsisakė ateiti. Tada šeimininkas tarė tarnui: „Eik į kelius bei patvorius ir varu atvark, kad mano namai būtų pilni“ (Lk 14,23). Vakarų bažnyčioje atsirado teologų, kurie šį palyginimą pradėjo aiškinti taip: žydų tauta atmetė Kristų, ir todėl dabar Jis liepia atvesti pas Jį kitas tautas. Jis ne tik kviečia, Jis įsako atvesti. Tai reiškia panaudoti visas priemones, net prievartą. Nuo tada Vakarų bažnyčioje atsiranda vis daugiau prievartos verčiant priimti krikščionybę.

Celibatas

Jau seniai buvo atsiradusi nuomonė, kad šeimos neturėjimas liudija aukštesnę dvasinę kokybę. IV ir V a. vietiniuose bažnyčių susirinkimuose būdavo keliamas klausimas, ar bažnyčios tarnautojas gali būti vedęs. Tačiau nė vienas Visuotinis Bažnyčios susirinkimas šio klausimo nesvarstė, ir dvasininkų vedybinis gyvenimas oficialiai nebuvo uždraustas. Bet renkant kandidatą vyskupo tarnystei

pirmenybė dažniausiai buvo teikiama nevedusiam, nes buvo aiškinama, kad tas, kuris atsisakė savo asmeninio gyvenimo, galės geriau tarnauti Kristui. Rytų bažnyčioje presbiteriams ir diakonams buvo leidžiama vesti iki šventimų, o vyskopus rinkdavo tik iš besilaikančių celibato. Ši praktika Rytų bažnyčioje yra išlikusi iki šiol.

Vakaruose buvo pradėta reikalauti absoliutaus bažnyčios tarnų celibato, tačiau dar V ir VI amžiuje vedę vyrai vis dar tapdavo vyskupais. Bet tokių atvejų vis mažėjo, nors įstatymiškai tai nebuvo draudžiama net iki XI a.

Inkvizicija

Romos imperatorius Teodozijus dar IV a. pabaigoje ištarė žodį „inkvizicija“, kuris lotyniškai reiškia ištyrimą arba paiešką. Tikėjimo inkvizitoriai, kuriuos paskyrė šis imperatorius, turėjo ištirti sinkretišką manichėjų sektą. VI amžiuje Vakarų bažnyčioje šis žodis buvo vartojamas siekiant išsiaiškinti vidinius nesutarimus. Kaip oficiali teisminė katalikų bažnyčios institucija, inkvizicija buvo įsteigta gerokai vėliau, XIII a. kovai su katarais, valdiečiais ir kitais religiniais judėjimais.

Paveikslai, statulos

Šeštajame amžiuje krikščionys savo šventyklas pradėjo gausiai puošti paveikslais ir statulomis. Rytuose dominavo paveikslai – *ikonos* (graikiškai „atvaizdas“), o Vakaruose – skulptūros. Neapolio vyskupas Leontijus karštai agitavo už pagarbą paveikslams, nes taip esą pagerbiamas tas, kuris tame paveiksle vaizduojamas. Tuo tarpu vyskupas Filoksenas įsakė pašalinti visus paveikslus ir statulas, kad būtų išvengta stabmeldystės pavojaus. Tačiau Bažnyčios vadovų dauguma linko į maldos namų puošimą paveikslais, nes taip į pamaldas ateisį daugiau žmonių. Taip pat buvo aiškinama, kad beraščiai žmonės per šias priemones gali geriau suprasti dvasines tiesas. Bet kodėl šių tiesų nepaaiškinus paprastu žodžiu? Deja, tais laikais dėl ištestų ritualų mažai belikdavo laiko pamokslui, o kai kur pamokslai jau nebebuvo sakomi.

Jau IV a. į vietą, kur stovėjo eucharistijos stalias, įeiti galėjo tik dvasininkai. Vakaruose ši vieta buvo atskiriama neaukšta tvorele, o pats stalias gausiai puošiamas. Rytuose ši vieta buvo atskiriama lengva aukšta siennele, kuri buvo puošiamą paveikslais – ikonomis.

Šventųjų gyvenimai

VI amžiuje suklestėjo ypatingas literatūrinis žanras – šventųjų biografijos. Nors tie aprašymai mažai turėjo bendra su tų tikėjimo kankinių gyvenimo tikrove ir buvo daugiau panašūs į pasakas ir legendas, tai paskatino rengti specialias metines šventes populiariausių šventųjų garbei. Per šias šventes vietoj Šv. Rašto dažnai būdavo skaitomos ištraukos iš šventųjų gyvenimo aprašymų.

Vienuolystė

Jos ištakos siekia III a. pabaigą – IV a. pradžią. Iš pradžių tai buvo krikščionys asketai, kurie, pasitraukdami iš viešo gyvenimo į dykumą, taip protestuodavo prieš Bažnyčios dvasinio gyvenimo nuosmukį. Ilgą laiką vienuoliams nebuvo leidžiama tarnauti bažnyčiose, ir jie apeigas galėjo atlikti tik savo uždaruose bendruomenėse. Bet VI amžiuje vienuolijas jau imta įtraukti į oficialiosios Bažnyčios gyvenimą. Tam ypač palankus buvo Romos popiežius Grigalius I.

Bizantijos imperatorius Justinianas išleido įsakymą, leidžiantį vedusiems vyrams palikti žmonas ir vaikus ir be jų sutikimo išeiti į vienuolyną. Netgi vergai galėjo tapti vienuoliais ir išsilaisvinti iš savo šeimininkų valdžios. Vakaruose vienuolių gyvenimą sureguliuavo italų vienuolis Benediktas, gyvenęs VI a. Jis parašė vienuolių bendruomenės statutą – *regulą*, kuri smulkmeniškai reglamentavo vienuolyno gyvenimą. Benedikto sukurta regula paplito Vakarų bažnyčioje. Vėliau atsirado kitos vienuoliškos grupės, kurios vadinosi *ordinais* (lot. „grupė“) su savo regulomis, beje, iš esmės nesiskiriančiomis nuo Benedikto parašytosios.

Grigalius I ir popiežystės formavimasis

Kalbant apie VI a. krikščionybę, negalima palikti nuošalyje Romos vyskupo Grigaliaus I veiklos. Iki jo visi Romos vyskupai daugiau ar mažiau siekė viršenybės virš visų krikščionių, bet to pasiekti niekam nepavyko. Galima sakyti, kad iki VI amžiaus nebuvo tokios popiežiškos institucijos, kokia atsirado Grigaliaus I dėka.

Grigalius I gimė apie 540 m. garsioje Romos aristokratų šeimoje ir savo karjerą pradėjo valstybinėmis pareigomis. Vėliau nusigręžė nuo viešojo gyvenimo ir tapo vienuoliu. 590 m. prieš jo paties valią buvo išrinktas popiežiumi. Turėdamas juridinį išsilavinimą ir administracinio darbo patirtį, jis pirmiausia ryžosi sutvarkyti didelius popiežiaus sostui priklausančius turtus ir žiūrėti, kad jie tarnautų Bažnyčios gerovei. Nemaža dalis buvo skiriama vargšų šelpimui, ir tas darbas buvo gerai organizuotas.

Kurį laiką į rytinius patriarchatus Grigalius žiūrėjo kaip į nepriklausomus nuo Romos popiežiaus. Bet kai Konstantinopolio patriarchas Jonas pradėjo save vadinti *ekumeniniu* (visuotiniu) vyskupu, Grigalius I dėl šio titulo pareiškė griežtą protestą. Tačiau kai Aleksandrijos patriarchas pasiūlė Grigaliui ekumeninio popiežiaus (patriarcho) titulą, Grigalius šio pasiūlymo atsisakė ir nutarė ir toliau vadintis „*servus servorum Dei*“ („Dievo tarnų tarnas“). Grigalius I reikėsi ir kaip politikas, o iškilus reikalui – ir kaip valstybės administratorius. Jis stengėsi užmegzti ryšius su krikščioniškomis-arijoniškomis ir agresyviomis germanų karalystėmis. Šiuo neramiu ir dėl karų nestabiliu laikotarpiu Grigalius I tapo faktišku Romos ir viso Apeninų pusiasalio valdovu. Visi šie darbai labai sustiprino Romos vyskupo – popiežiaus autoritetą, ir tai tapo tvirtu pamatu tolesniam popiežiaus valdžios tvirtėjimui.

Grigalius I rūpinosi ir jo atstovaujamos krikščionybės srovės platinimu. Jis susidomėjo Britanijoje ankstesniais laikais išplitusia keltų krikščionybė, kuri daugeliu atžvilgių buvo

artimesnė Rytų bažnyčia negu Vakarų. Keltų krikščionys jau ilgesnį laiką turėjo iš Bizantijos kilusią tradiciją, todėl ilgai priešinosi iš Romos atsiųstų popiežiaus pasiuntinių įtakai. Kiek vėliau, jau VII amžiuje, tikslas buvo pasiektas, ir Britanijos bažnyčia susijungė su Romos krikščionyste.

Savo gyvenimo pabaigoje Grigalius I į rytinių patriarchatų nepriklausomybę pradėjo žiūrėti

(Tęsinys kitame numeryje)

Albertas Latužis ✓

nepalankiai ir reikalavo, kad visi krikščionys pripažintų „Petro sostą“ valdžią. Iš tikrųjų Grigaliaus I epochą galima laikyti katalikybės, kaip atskiros krikščionybės atšakos, pradžia. Vakarų bažnyčia dėl nuolat įvedamų naujovių vis labiau skyrėsi nuo Rytų bažnyčios tradicijos. Ilgainiui tai atvedė į oficialų Bažnyčios skilimą XI amžiuje.

Europos Baptistų Federacijos (EBF) maldos kalendorius

Sausio 5-11 meldžiamės už:

Bagdado baptistų bažnyčia

Pastorius: Ara Badalian

Turkijos baptistų aliansas

Bendruomenių skaičius: 4
Prezidentas: Ertan ÇEVİK
Generalinis sekretorius: M.Orhan PIÇAKLAR

Sausio 12-18 meldžiamės už: EBF vaikų ir jaunimo komitetą

Sausio 19-25 meldžiamės už:

Austrijos baptistų sąjunga

Bendruomenių skaičius: 26
Bendras narių skaičius: 1 467
Prezidentė: Anita Ivanovits
Generalinis sekretorius: Walter Klimt

Sausio 26 – vasario 1 meldžiamės už:

Didžiosios Britanijos baptistų sąjunga

Bendruomenių skaičius: 2 080
Bendras narių skaičius: 132 008
Prezidentai: Ernie Whalley (2013/2014); Chris Ellis (2014/2015)
Generalinė sekretorė: Lynn Green

EBF maldos kalendorių bei išsamesnę informaciją apie maldos poreikius galite rasti Europos Baptistų Federacijos internetiniame puslapyje: <http://www.ebf.org>. ✓

*Straipsniai trumpinami ir redaguojami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė ne visada sutampa su autorių nuomone.

*Jei norite atsisakyti naujienų, atsiųskite tuščią elektroninį laišką su žodeliu - NESIŪSTI.

© Lietuvos evangelikų baptistų bendruomenių sąjunga

El.paštas: office@baptist.lt